

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระแสการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนหรือ AEC (ASEAN Economic Community) กระตุ้นให้ประเทศไทยเร่งรัดการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นฐานและรองรับวิกฤตการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วบนโลกที่ไร้พรมแดน ประเทศมหาอำนาจปลุกกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อการแพร่ขยายข้อมูลข่าวสารและการค้าเสรี ผ่านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ชุมชนและสังคมที่อ่อนแอจะตกเป็นเหยื่อของมหาอำนาจโดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนในชนบทของไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้กำหนดตั้งแต่ เรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง มอบหมายให้ความเป็นอิสระกับท้องถิ่น ให้สิทธิจัดตั้งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ระบุโครงสร้างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นการริเริ่มเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น การบริหารงานบุคคลมีหน้าที่ต่อศิลปจารีต ประเพณีท้องถิ่น สิทธิการศึกษาการฝึกอาชีพและ การส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จากนั้นนโยบายและหลักการที่สำคัญของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘๓ วรรคแรก และมาตรา ๒๘๔ วรรคแรก และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๐ วรรค ๔ ที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจ เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชน องค์การทางศาสนาและเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐซึ่งทำให้การกระจายอำนาจนั้นสามารถทำได้จริง

การบริหารงานของสถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีพฤติกรรมการบริหารที่แตกต่างกันมีทฤษฎะต่างกันเดิมในการบริหารงานจะมีลักษณะในการออกคำสั่งจากระดับบนสู่ระดับล่างเพียงอย่างเดียวทำให้ผู้บริหารขาดอิสระในการบริหารจัดการตามนโยบายของตนอย่างแท้จริงจึงเป็นสาเหตุให้งานของโรงเรียนล้มเหลวได้พฤติกรรมการบริหารที่ไม่เหมาะสมได้แก่การแสดงออกถึง

เจตนาของผู้บริหารที่ต้องการให้งานขององค์กรหรือโรงเรียนนั้นมีประสิทธิภาพมีคุณภาพและสำเร็จตามความมุ่งหวังและ แผนการที่วางไว้โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาว่าสำเร็จตามความมุ่งหวังและ แผนการที่วางไว้โดยไม่ได้คำนึงถึงผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาว่าจะมีความรู้สึก หรือความคิดเห็นอย่างไรต่องานที่ได้รับมอบหมาย ในด้านการศึกษานโยบายและหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ให้สิทธิในการจัดการศึกษาและการฝึกอาชีพแล้วนั้นถือได้ว่าเป็นฉบับแรกของประเทศไทย ที่ได้กำหนดสิทธิให้คนไทยได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดการศึกษาและ ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมร่วมจัดการศึกษาจนเป็นที่มาของการปฏิรูปการศึกษาและเกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษฉบับแรกของไทย ที่มีสาระการปฏิรูปทั้งฉบับ และได้กำหนดถึงการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ถึง ๓ ส่วน คือ^๑

๑. การบริหารและการจัดการศึกษาของภาครัฐ

๒. การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ

๓. การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชน

ดังนั้น การดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร ในการนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและ ฝ่ายธุรกิจ เป็นการบริหารงานยุคใหม่ที่เน้นความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ความรับผิดชอบความประพฤติชอบการมีส่วนร่วมและ กระบวนการยุติธรรมโดยยึดหลักสำคัญพื้นฐาน ๖ ประการคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและ หลักความคุ้มค่า

การบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิการจัดการศึกษาตามความพร้อมความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นภายใต้การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนดให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกรูปแบบมีอำนาจ

^๑รับขวัญ ภาคภูมิ, “ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์กรของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต๑”,วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๔๗).

หน้าที่ในการจัดการศึกษาและ ให้มีการถ่ายโอนภารกิจการศึกษา ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการมอบหมายให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นดูแลการจัดการศึกษา ด้วยหลักเหตุผล ๔ ประการ ดังนี้

ประการแรก สถานภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นองค์การที่มีศักยภาพ ทางด้านทรัพยากรค่อนข้างสูง ฉะนั้น การสนับสนุนและการแก้ปัญหาความขาดแคลนทรัพยากร ทางการบริหารการศึกษา ในระยะสั้นย่อมคล่องตัวสูงกว่า การที่สถานศึกษาสังกัดอยู่ในความกำกับ ดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ

ประการที่สอง การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นพันธะสัญญาทาง การเมือง หากกระบวนการจัดการศึกษามีการจัดทำและมีการดำเนินการดีอยู่แล้ว แต่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นไม่รักษามาตรฐาน ย่อมเกิดปัญหาขึ้นเองโดยภาคประชาชน

ประการที่สาม การจัดการศึกษาโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นกลไกหลักที่มี ความสำคัญต่อการจัดการการศึกษา มีผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้การจัดการการเรียนการสอน เป็นไปอย่างมีคุณภาพและ การปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล ซึ่งหัวหน้าสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา การศึกษาและการสร้างควมมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ภาวะผู้นำเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าผู้นำนั้นๆ มีคุณสมบัติและความสามารถ ผู้บริหารในฐานะผู้นำของหน่วยงาน จะได้รับความร่วมมือด้วยดีได้นั้น ในการบริหารจำเป็นต้องแสดงบทบาทภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อผู้ร่วมงานเพราะภาวะผู้นำมีผลต่อการ ปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานและ ผู้บริหารยังต้องนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิภาพ^๒

ประการที่สี่ ความเจริญทางด้านไอซีที (Information and Communication Technology) ที่มนุษย์ได้คิดค้นและพัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้อย่างไม่หยุดยั้ง ที่มีประสิทธิภาพสูง ให้ความสะดวกรวดเร็วนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์รับรู้ข่าวสารอื่นๆผ่านดาวเทียมซึ่งจำเป็นในการศึกษา เล่าเรียน^๓

^๒ชนะศักดิ์ ยวบูรณ์, การปกครองที่ดี (Good Governance), (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพินิจการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๔.

^๓ดร.พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติ์ขจร, แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร:ปัญญาชน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๘๕ .

ปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาในรูปแบบต่างๆทั้งในระบบ นอก ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาของรัฐ ให้ ประชาชนได้รับการศึกษาเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ดังนั้น ภารกิจและบทบาทสำคัญในการ จัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีคุณภาพเป็นที่ประจักษ์และยอมรับของ ผู้ปกครอง จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะหากประชาชนมีความรู้มากยิ่งขึ้น

การนำพาให้ประเทศพัฒนาและขับเคลื่อนไปได้อย่างยั่งยืนก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้นเช่นกันธรรมาภิ บาล เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและ สร้างบรรยากาศให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนพึ่งพาตนเองได้และ มีความยุติธรรมทางสังคม^๔

ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาทำการศึกษาวิจัย เนื่องจากเป็น หลักการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะเป็นแนวทางที่ดีในการจัดระเบียบ สังคม สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อสังคมสงบสุข ก็คือความเป็นทั้งศักดิ์และศรีของมนุษย์ใน สังคม สอดคล้องกับความเป็นไทยในยุคปัจจุบัน มาทำการวิจัยในครั้งนี้ โดยเลือกศึกษาที่โรงเรียน เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งได้แก่ โรงเรียนเทศบาลวัดแหลมใต้ (สุตสุนทร)และโรงเรียนเทศบาล ๒ พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

๑.๒. วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครูและบุคลากร โรงเรียนต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคล

๑.๒.๒. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรโรงเรียน ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

๑.๒.๓. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารกับการบริหารตามหลักธรร มาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

๑.๓. ขอบเขตการวิจัย

^๔สุจิตนิमितกุล, “กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี”การปกครองที่ดี (GoodGovernance),(กรุงเทพมหานคร :บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๙.

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ตามหลักธรรมาภิบาลคือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า ซึ่งจะครอบคลุมเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน

๑.๓.๑. ขอบเขตด้านตัวแปร ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน ประสิทธิภาพการทำงาน กับปัจจัยด้านการบริหาร ด้านโครงสร้าง ด้านแผนพัฒนาการบริหาร ด้านการตรวจสอบและประเมินคุณภาพโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมทางวิชาการ ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ๖ หลัก

๑.๓.๒. ขอบเขตด้านประชากร หน่วยวิเคราะห์สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากร โรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ได้แก่โรงเรียนเทศบาลวัดแหลมใต้(สุตสุนทร)และโรงเรียนเทศบาล ๒ พระยาศรีสุนทรโวหาร(น้อย อาจารย์ยางกูร)

๑.๓.๓. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ ๑. หลักนิติธรรม ๒. หลักคุณธรรม ๓. หลักความโปร่งใส ๔. หลักการมีส่วนร่วม ๕. หลักความรับผิดชอบ ๖. หลักความคุ้มค่า

๑.๓.๔. ขอบเขตด้านสถานที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากร โรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยมีโรงเรียนเทศบาลวัดแหลมใต้ (สุตสุนทร) และโรงเรียนเทศบาล ๒ พระยาศรีสุนทรโวหาร น้อย อาจารย์ยางกูร)

๑.๓.๕. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย เริ่มดำเนินการตั้งแต่ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๕ ถึง เดือนธันวาคม ๒๕๕๕

๑.๔. ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑. การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นอย่างไร

๑.๔.๒. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีอะไรบ้าง

๑.๔.๓. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราต่างกันอย่างไร

๑.๕. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกันมีการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ที่มีอายุ ตำแหน่ง การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาของการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ปัจจัยด้านบริหารมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น ต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

๑.๖. นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การบริหาร หมายถึง แนวทางการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใดๆที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการสาธารณะหรือการให้บริการสาธารณะ (public services) ของหน่วยงานของรัฐและ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติฝ่ายบริหารและ ฝ่ายตุลาการในทุกระดับทั้งในราชการบริหารส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น แต่ในที่นี้ได้กำหนดว่าการบริหารจัดการเพื่อให้บริการสาธารณะทั้งหลาย (public services) แก่ประชาชนด้านการศึกษา

โรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา หมายถึงโรงเรียนเทศบาลวัดแหลมใต้(สุตสุนทร) และโรงเรียนเทศบาล ๒ พระยาศรีสุนทรโวหาร(น้อย อาจารยางกูร) ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดกลาง เปิดทำการสอนในระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) มีความถูกต้องเป็นธรรมสุจริตโปร่งใสมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การวิจัยครั้งนี้ถือกฎหมายตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๖ ประการได้แก่

-หลักนิติธรรม หมายถึง ระเบียบและหลักเกณฑ์ที่ใช้เป็นข้อตกลงของหน่วยงานโดยที่ระเบียบและหลักเกณฑ์การบังคับใช้นั้นต้องเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับจากสมาชิกระเบียบและหลักเกณฑ์เหล่านั้น ต้องนำมาซึ่งความเสมอภาคของสมาชิกในหน่วยงานและ ผู้รับบริการรวมทั้ง

เอื้ออำนวยต่อการควบคุมและ พัฒนาผู้รับบริการด้วยการกำหนดและ ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาที่ตกลงไว้ อย่างเคร่งครัด

- **หลักคุณธรรม** หมายถึง หลักปฏิบัติในการทำในสิ่งที่ถูกต้องด้วยความซื่อสัตย์จริงใจยึดมั่น ในความถูกต้องดีงาม บนพื้นฐานของศีลธรรมจริยธรรมภายใต้ระเบียบและข้อบังคับของผู้รับบริการ และยังประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

- **หลักความโปร่งใส** หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ของหน่วยงานและ ผู้รับบริการโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

- **หลักความรับผิดชอบ** หมายถึง ความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ให้บรรลุความสำเร็จสอดคล้อง ตามกฎระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติงานอย่างมีสำนึกต่อ หน้าที่สังคมประชาชนและประเทศชาติ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้บริการและส่วนรวมเป็นสำคัญ รวมทั้งยอมรับผลที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานดังกล่าวทั้งที่เป็นผลดีและผลเสียตลอดจนพร้อมแสดง ข้อเท็จจริงในการประกอบภารกิจต่อสาธารณชน สามารถชี้แจงเหตุผลได้พร้อมต่อการตรวจสอบจาก สาธารณะ

- **หลักการมีส่วนร่วม** หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและผู้รับบริการซึ่ง เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการบริหารงาน หรือการดำเนินการต่างๆของหน่วยงาน ได้ร่วมรับรู้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจรวมทั้งร่วมสนับสนุนติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติ ตามสิ่งที่ตนเองได้ร่วมตัดสินใจ

- **หลักความคุ้มค่า** หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดด้วยความ ประหยัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมทำให้งานมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

ผู้บริหารโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา รอง ผู้อำนวยการสถานศึกษา

แผนผังการบริหารงานโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา หมายถึง เทศบาลเมือง ฉะเชิงเทรา(กองการศึกษา), ผู้บริหารสถานศึกษา, คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน, รอง ผู้อำนวยการสถานศึกษา, งานวิชาการ, งานบุคลากร, งานธุรการการเงินและพัสดุ, งานกิจการ นักเรียน, งานอาคารสถานที่, งานความสัมพันธ์

ระบบการตรวจสอบและประเมินคุณภาพโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา หมายถึง การประเมินอิงเกณฑ์มาตรฐานด้านปัจจัยคุณธรรม ด้านกระบวนการบริหารการพัฒนา ด้านผลผลิต ผู้เรียนมีคุณธรรม ความคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยรณญาณคิดสร้างสรรค์และจิตสำนึก

การมีส่วนร่วมทางวิชาการ หมายถึง มีการสนับสนุนใช้แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมกันระหว่างบ้าน องค์กรศาสนาและสถาบันวิชาการเพื่อพัฒนาร่วมกัน

ผู้บริหาร หมายถึง มีความเป็นผู้นำ คือ บุคคลสามารถชักนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน หน่วยงานได้ คุณสมบัติด้านนี้ประกอบด้วยลักษณะต่างๆคือมีความร่าเริงแจ่มใส อดทน สามารถ ตัดสินใจและจูงใจคนมีความรับผิดชอบ มีความอุตสาหะวิริยะมีความเสียสละมีบุคลิกภาพดีและ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรู้และประสบการณ์ เป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวกับงานในอาชีพของ ผู้บริหารโดยเฉพาะมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของงานและรู้เท่าทันเหตุการณ์

คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้แทนทรงคุณวุฒิผู้อำนวยการสถานศึกษา ผู้แทน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า

ข้าราชการครู หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนปฏิบัติงานใน โรงเรียนในสังกัดโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

บุคลากร หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่หรือที่เรียกว่าทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือกระบวนการในการพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญ ของบุคลากรในองค์กร ด้วยการพัฒนา องค์กรและพัฒนาฝึกอบรม เพื่อจุดประสงค์ในการปรับปรุงผลงานให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Productivity) มากขึ้น

๑.๗. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑. ทราบถึงการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา

๑.๗.๒. ทราบความสัมพันธ์ระหว่างหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมือง ฉะเชิงเทรา

๑.๗.๓. ทราบทัศนคติต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนเทศบาลเมือง ฉะเชิงเทรา ของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรโรงเรียน โรงเรียนเทศบาลวัด แหลมไต้ (สุตสุนทร) และ โรงเรียนเทศบาล ๒ พระยาศรีสุนทรโวหาร(น้อย อาจารย์ยางกูร)

๑.๗.๔. ทราบปัญหา อุปสรรคและ ข้อเสนอแนะในการบริหารโรงเรียนเทศบาลเมือง
ฉะเชิงเทรา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นๆ

๑.๗.๕. ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัย เกี่ยวกับหลักธรรมาภิ
บาลในการบริหารโรงเรียนครั้งต่อไปได้